

nimam pravzaprav nič več novega pristaviti. Poskusil bi samo še dokazati, da nikakor ni — ne prej in ne sedaj — bil ali je kmetovalec kriv podražanja živil.

Velecenjeni gospodje! Kmetovalec je že s tem zadovoljen, ako za svoj izdelek toliko dobi, kolikor je sam zanj izdal — a tudi to se zgodi v najredkejših slučajih. Dokaz za to je vedno nazadovanje kmetijstva, ki je, kakor mislim, skoro v vseh avstrijskih deželah enako.

Pri podražanju živil se moramo ozirati v prvi vrsti na meso. Usojal bi si navesti razlike, ki so med cenami v naših krajih in onimi na Dunaju in v drugih velikih mestih. Na Spodnjem Štajerskem lahko dobite tam, kjer je živinoreja sploh še mogoča — kajti velik del dežel je suša in druge nesreče skozi skoro dve leti tako uničile, da je tam živinoreja skoro nemogoča — še danes meterski stot pol ali celo dobro rejnihi živali za 60 do 70 kron — pri nas so cene nazadovale — in srednje ali slabše blago je še mnogo cenejše. Da stane n. pr. tukaj na Dunaju enaka kakovost 90 do 100 kron, tega pač ni kriv kmetovalec. S tem je že tako dokazano, da je tisti, ki nosi krivdo, iskati kje drugje. Žal, tega nekateri nočejo. Da pa kmetovalec pri takih cenah ne more več izhajati, se bo pač splošno moralo priznati.

Vsako si lahko sam preračuna, ali lahko pri takih cenah redi živino.

Ker pa je dosedaj vsaj kmetijstvo temelj države bilo in bo najbrže tudi ostalo, zato je dolžnost vlade in vseh poštenih ljudskih politikov, da za to skrbijo, da se kmetu zagotovi obstanek.

Žalibog, ravna avstrijska vlada z nami tako po maščevsko, zdi se, da ima za vse druge stanove več srca in smisla, kakor za nas kmetovalec.

Pač se ji dovolj pogosto pove v obraz, kako stoji naše razmere, a ona ima gluha ušesa. Če se zahteva kje kaka podpora, da ostane ljudstvo lahko vsaj na svoji grudi, se mora preleteti vsa ministrstva, in še potem je vprašanje, ali se je cilj dosegel. Z industrijo pa se ravna popolnoma drugače. Priznam, da je industrija velike važnosti za vsako državo, priznam tudi, da se mora za industrijo skrbeti, a bridko se bo maščevalo, ako se bo potem kmetijstvo zanemarjalo in samemu sebi prepustilo in takorekoč se bo pomagalo, da se kmetijstvo uniči. (Poslanec dr. Krek: Gledati moramo na Angleško!) Gospodu, ki je napravil medklic, sem zelo hvaležen za to, da me je opozoril ravno na Angleško. Tudi Angleška je bila svoječasno mnenja, da ni navezana na to, da bi bila agrarna država, in je podpirala le industrijo. Kaj dela Angleška danes? Danes se zopet trudi, da naseli kmete in da uvede zopet boljše kmetijstvo. Uvidela je že, da se brez kmetijstva tudi industriji ne more dobro goditi.

Naša vlada pač skrbi tudi za nas, pa v katerih stvarih! Pride z novimi davčnimi predlogi, kakere, kakor si misli, prav lahko prenašamo. Pride z davkom na žganje in noče napraviti niti razlike med žganjarno za spirit in domačo žganjarno; pride tudi z novim davkom na vino. To se je pač zgodilo v najneprimernejšem času. Saj je splošno znano, da vino gradnikom na Avstrijskem zelo huda preda. Imamo v Avstriji pač tu in tam, kar se tiče množine, kako dobro vinsko trgati, toda kakovost vin je, kakor znano, letos zopet slabša, in celo boljše lanska vina se ne dajo vnovečiti. In kljub temu se še hoče sedaj zahtevati tudi davek od vinogradnikov. Morebiti se bo reklo, da se pridelovalcem vina ne bo naložil davka. Toda na to ne dam mnogo, kajti prepričan sem, da se bo pridelovalec tudi v bodoče izrabljalo, kar se že danes godi, kajti vsak veletržec bo razumel stvar tako urediti, da se bo davka navalil zopet na pridelovalca.

Ako se skoro samo pridelovanju nalagajo breme, kako se naj potem na drugi strani dobi cen živca? Odkod naj ga vzame in kdo ga naj sploh prideluje?

Jasno je, da so plače naših delavcev poskočile najmanj za 100 odstotkov. V tem ne stoji kmetijstvo nikakor za mesti in industrijskimi kraji. Tudi kmetijstvo mora industriji slediti, kajti če bi tega ne storilo, bi noben človek ne ostal več na deželi kot delavec. Saj je že samo na sebi mestno in industrijsko delo ugodnejše, nego delo na deželi, zato nikdo ne ostane rad na deželi, razven tega, ki ga družinske in druge razmere k temu silijo.

Drugo pa pogršam, in to je davka na pivo, ki ga je pustila vlada pasti. Rad bi pa vendar rekel, da ... (Poslanec Kadlčak: Toda mi jo dobimo na deželo za zboljšanje deželnihih financ!) To je že mogoče, toda mi jo dobimo tudi na Štajerskem, to ni nikakor izključeno, ako pri tem ostane, se nas bo od dveh strani napadlo.

Toda en davka bi bil posebno rad videl, ako bi ga bil gospod finančni minister predložil, namreč davka na lepoto. Menim, da mi pač ni treba dokazovati, da je na Avstrijskem dovolj lepote.

V uvodu sem rekel, da pride pri draginji, posebno pri draginji živil, v prvi vrsti meso v poštev. Toda ne samo meso je drago, vsak predmet, ki ga mora tudi kmetovalec kupiti, je postal dražji in se je cena bolj zvišala, nego našim pridelkom. Lahko dokazem s številkami, da so se zvišale cene pri naši živinoreji kvečjemu za 5, večasih tudi za 10 odstotkov, med tem ko skoro ne morem verjeti, da bi morali za predmet, ki ga moramo mi kupiti, plačati samo 25 odstotkov več, ampak pride predmet mnogo dražje.

Ako se pa hoče živinorejo povzdigniti, se mora za njo tudi nekaj storiti, in v prvi vrsti se morajo doseči take cene, da moremo izhajati.

Ako se tega noče, ako se hoče nasproti delovati, potem vsa druga sredstva nič ne pomagajo. (Pritrjevanje.)

Navedel sem tudi, da naše cene nikakor niso previsoke. Treba je le za to skrbeti, da se enkrat cene za pošiljanje znižajo (Poslanec Grafenauer: Medkupčija!), da se medkupčija odpravi, da se pošiljanje hitreje izvršijo, ko dožda. Noben kmetovalec si ne upa poslati enega vagona živine na Dunaj. Prvič so tarifi že sedaj silno visoki (Poslanec dr. Benkovič: In južna železnica je hoče še povišati!) in hoče se je še povišati. Kdo naj nosi ta bremena? Drugič traja pošiljanje več dni, in živina pride semkaj v takem stanu, da je že človek res ne pogleda, več rad, in se torej težko proda. Ako bi se hitreje pošiljalo, bi se gotovo tudi oddaljenejša dežela potrudila, da bi živino od tam vvažale, kar bi zelo veliko pripomoglo k znižanju draginje živil. (Medklici.)

(Konec prihodnjik.)

Državni zbor.

Zadnji petek, dne 29. novembra se je končala razprava o draginji živil. Izmed slovenskih poslancev je govoril poslanec Roškar, kojega govor smo začeli danes objavljati. Trije liberalni poslanci, Ploj, Ježovnik in Roblek se seveda niso oglasili, vendar pa njihovi listi venomer pišejo, da le oni kaj storijo za kmeta. Govorniki, ki so zastopali kmečko stališče, so krepko odbijali napade socialdemokratov in liberalcev, ki pravijo, da so kmetje krivi draginje živil. Izvolil se je odsek 52 poslancev, ki bo preiskoval, kje je krivda draginje in bo priporočal primerne odprave.

Isti dan se je sprejel tudi predlog, da naj se odsek za ljudsko zavarovanje posvetuje tudi takrat, kadar ni zasedan državni zbor.

Potem pa je razglasil predsednik, da tekoči teden ne bo zborniški, ampak samo seje odsekov. Toda teh odsekovih sej ni narekovala skrb za delovanje odsekov, ampak strah Nemcev pred slovansko ogorčenostjo. V soboto, dne 30. nov. so namreč Nemci prisilili, da sta češka ministra Braf in Začek izstopila iz ministrstva. Ker bi pa Slovani ne prenašali mirno, ako bi prišel Bienenrth ta teden s samimi Nemci pred zbornico, zato so rajši odpovedali zborniške seje in napovedali zborovanje odsekov.

Češka ministra Braf in Začek sta dala ostavko. Cesar je ostavko sprejel. Sedaj je Bienenrthovo ministrstvo, izvzemši dveh Poljakov, popolnoma nemško. Tako se na nečuten način izzivajo slovanski poslanci, ki imajo večino v zbornici in v državi. Naši liberalci pa se še vključ temu čudijo, ako tudi našim poslancem zavre kri in se branijo pred nemškim nasilstvom. Zakaj sta šla Braf in Začek? Nižjeavstrijski, gornjeavstrijski, solnograški in predarlski deželni zbori so sklenili zakone, ki proglašajo nemščino za deželni jezik. Ker se pa v teh deželah, posebno pri Nižjeavstrijskem, nahaja mnogo Čehov, je samoumevno, da se Čehi na vse kriplje branijo. Toda Bienenrth se na to ni oziral, ampak predložil zakone cesarju v potrjenje. Za tako postopanje seveda češka ministra ne moreta biti soodgovorna, zato pa sta odstopila. Pravijo, da bodo Nemci poklicali dva češka uradnika na njih mesta, seveda taka, da bosta Nemcem ljuba.

Pravijo, da bo začel državni zbor zopet dne 9. novembra delovati. Toda zelo dvomimo, kajti Slovani se še zaradi teh nečutenih dogodkov tudi do tega dne ne bodo pomirili. Niso vsi kakor naša liberalna trojica na Dunaju, ki si dajo tam od vlade vse dopasti, doma jo zaradi vsakega imenovanja napadajo.

Poslanci Roškar, Pišek in tovariši so vložili dne 29. oktobra predlog, s katerim zahtevajo, da naj vlada prispeva primerno svoto k šolskim stroškom. Nadalje so poslanci Roškar, dr. Korošec, dr. Benkovič in tovariši vložili predlog za izpeljavo železnice Purkla—Sv. Lenart—Ptuj—Rogatec—Brežice.

Politični ogled.

— **Novi davki.** Državni proračun za bodoče leto kaže primankljaja okoli 42 milijonov kron. Vrh tega je še treba plačati stare dolgove, tako, da potrebuje finančni minister prihodnje leto okoli 400 milijonov kron za pokritje dolgova. Za to pokritje bi naj služili novi davki, ki bi se upeljali na kisle vode, sodavico, žveplenke. Zvišali bi se davki na žganje, vino, osebno dohodnino in na previsoke obresti pri podjetjih.

— **Na Ogrskem** še vedno nimajo novega ministrstva. Sedaj se govori, da se bodo Košutovci razcepili. Isti, ki na noben način nočejo skupnega gospodarstva z Avstrijo, bodo izstopili iz stranke, drugi bodo pa ostali zvesti Košutu ter v zvezi z ustanovno in ljudsko stranko zopet prevzeli vladu. Pomembno je, da se je zadnje dni ustanovila na Ogrskem krščansko-socialna stranka, koje voditelj grof Šaparik je pri ustanovitvi izjavil, da se Ogrci ne

smejo loviti toliko za puhle besede, ampak delati za gospodarsko okrepitev. Splošno se sodi, da bo nova stranka uživala v visokih krogih veliko zanimanje.

— **Grško:** Na Grškem je upor mornarjev že zaduščen. Salamis in otok Leros, ki so ju uporniki zasedli, sta zopet v rokah vlade. Večina ubeglih upornih častnikov in mornarjev je vjeta. Dne 1. t. m. je imel ministrski svet sejo, ki sta se je udeležila državna pravdnika areopaga in prizivnega sodnega dvora. Razpravljalo se je o zadnjih dogodkih. Sklenilo se je, da se bo sodilo upornika po meščanskem pravu ter se jih bo postavilo pred porotno sodišče.

Mala politična naznanila.

Dne 29. oktobra: V Budimpešti, in sicer v stanovanju obolelega ogrskega trgovskega ministra Košuta se je vršil včeraj ogrski ministrski svet, ki je bil pa brez uspeha. — V Sarajevu se je osnoval začasni odbor „Kluba Starčevićeve hrvatske čiste stranke prava“, ki je izdal oglaš na narod, v katerem se obrača na rodoljube v Bosni in Hercegovini, da osnujejo po deželi krajevne klube. Stranka se postavi na zakonito priznan temelj. — Listi poročajo, da je prišlo med rusko in avstrijsko vlado do sporazumljenja glede ustanovitve ruskega konzulata v Pragi, ki bo veljal Rusijo letno 9000 rubljev. — Predsednik ameriške države Nicaragua je napovedal vojsko ameriški državi San Salvador. — Med Rusijo in Japonsko se vrše razni dogovori, ki bodo položaj na Daljnem Vzhodu popolnoma izpremenili. Umrjeni japonski minister Ito je nalašč zato prišel v Harbin, da se dogovori o temelju teh dogovorov.

Dne 30. oktobra: V dunajskih dobro poučenih krogih se govori, da utegnejo biti na Hrvaškem volitve preje razpisane, kakor se kdo nadeja. Ban Rauchi namreč upa, da je zadal koaliciji že toliko nadercev, da jo pri volitvah gotovo porazi. — Cesar je sprejel istrskega deželnega glavarja dr. Rizziya v avdijenci. Rizzi je poročal cesarju o gospodarskih razmerah v Istri. — Ustava Bosne in Hercegovine bo razglašena v prvi polovici meseca novembra.

Dne 31. oktobra: Bolgarski kralj Ferdinand je pri svojem obisku na Srbskem tri četrt ure govoril s srbskim ministrskim predsednikom o podlagi za srbsko-bolgarsko zvezo. — Med grškimi častniki je nastal razpor. En del častnikov hoče, da brez pogoja odstopi vlada, da odstopi kralj in da se pre konservativne poslance in konservativne politike, draga skupina pa hoče mirnega razvoja. — Grški vojni minister je predložil zbornici predlog za vojaško zvezo s Turčijo. Večina je sprejela predlog z molkom. — Srbski princ Jurij je povodom ministrske krize v Srbiji pisal pravosodnemu ministru Ribaracu pismo, v katerem ga je pozival, naj umakne svojo ostavko, da ostane koalicijska vlada in da se prepreči sestava Pašičevega ministrstva. Predvčerajšnjim se je bavil ministrski svet s to zadevo in sklenil, naprositi kralja, da princea Jurija radi njegovega nepravilnega in protustavnega postopanja kaznuje.

Dne 1. novembra: Iz Aten na Grškem poročajo: Uradni list prinaša odlok, s katerim so sprejete ostavke grških princev z ozirom na vojaške časti. — Češki narodni svet je poslal cesarju kabinetsni pisarni brzojavko, v kateri prosi cesarja, naj bi postav, sklenjen od nižjeavstrijskega, gornjeavstrijskega, solnograškega in predarlskega deželnega zbora ne podpisal, ker te postavbe kruto žalijo čast češkega naroda. — Poljskemu klubu je podal češki narodni svet obžalovanje, da sta dva njegova člana, Bilinski in Duleba, podpisala protičeške postavbe.

Dne 2. novembra: Cesar je sankcioniral zakone, ki jih je sklenil nižjeavstrijski, gornjeavstrijski, solnograški in predarlski deželni zbor. — V Perziji so vzbujali nemiri. — Radi ostavke srbskega ministrstva sta se odpovedala podprednika skupščine svojim častnim mestom.

Razne novice.

* **Iz pravosodne službe.** Dr. Karol Petriček pri okrožnem sodišču v Celju je izstopil iz pravosodne službe in stopil v pisarno odvetnika dr. Klesewetterja v Slovenjgradu.

* **Iz poštne službe.** V višji plačilni razred so pomaknjeni poštni poduradniki Karol Bucher v Mariboru, A. Šerak v Celju, Anton Musger v Radgoni, Jožef Gostinčič v Mariboru, Simon Kramer v Ptuj, Iyan Samide, Ivan Jos, Jožef Klug, Jožef Muršec, Jakob Vodopivec, Matija Bole, Prokop Kilianek, Aleksander Černer, Nikolaj Boječko in Franc Brandstätter v Mariboru. — V pokoj je stopil poštni poduradnik Anton Krump v Mariboru.

Za sušo. Roškar in drugi štajerski poslanci so bili dne 28. oktobra pri poljedelskem ministru dr. Braču, ter mu ponovili svoje želje zaradi podpore po suši. Poljedelski minister je obljubil svojo pomoč.

* **Kletarski tečaji.** V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da izvažamo vino, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja, ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo groz-